

Wprowadzenie do Programu LIFE

Rola NFOŚiGW we wdrażaniu
LIFE w Polsce

Andrzej Muter
Wydział LIFE

Początki zaangażowania NFOŚiGW we wdrażanie Programu LIFE

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

5 września 2008 r.

NFOŚiGW przejmuje rolę:

- Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE
- Podmiotu współfinansującego Program LIFE

Pozdział funkcji

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Współfinansowanie Programu LIFE

- Dofinansowanie projektów LIFE ze środków krajowych w formie dotacji i/lub pożyczki)

- zwiększenie konkurencyjności polskich wniosków do **Programu LIFE**
- zbudowanie kompetencji do właściwego przygotowania i prowadzenia projektów

- zwiększenie zainteresowania **Programem LIFE** przez potencjalnych wnioskodawców
- zwiększenie pozyskiwania i wykorzystywania środków z **Programu LIFE**

Inkubator wniosków LIFE

Finansowanie przygotowania projektów / wniosków LIFE do KE – do 80 tys zł ale nie więcej niż 0,6% wartości zaakceptowanych przez KE kosztów kwalifikowanych

Bezwrotny grant wypłacany w 4 lub 5 transzach

LIFE Support

- eKonsultant LIFE
Wsparcie merytoryczne specjalistów NFOŚiGW w przygotowaniu projektów i wniosków do KE (telefoniczne, mailowe oraz osobiste)
- Szkolenia
- Warsztaty
- Webinaria dla potencjalnych wnioskodawców

[< Powrót](#)

Program LIFE

[> Aktualności LIFE](#)

[> Nabór wniosków](#)

[> Szkolenia i konferencje](#)

[> Więcej o LIFE](#)

[> Projekt Budowania Potencjału LIFE](#)

[> Informacje o programie](#)

[> eKonsultantLIFE](#)

[> Kojarzenie podmiotów „Find your partner for LIFE”](#)

[> Tłumaczenia](#)

[> Kontakt](#)

LIFE Support

- eKonsultant LIFE
Wsparcie merytoryczne specjalistów NFOŚiGW w przygotowaniu projektów i wniosków do KE (telefoniczne, mailowe oraz osobiste)
- Szkolenia
- Warsztaty
- Webinaria dla potencjalnych wnioskodawców

<https://www.gov.pl/web/nfosigw/program-life>

Krajowy Punkt Kontaktowy LIFE

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

<https://www.gov.pl/web/nfosigw/program-life>
<https://www.gov.pl/web/nfosigw/newsletter>

O Funduszu Aktualności Baza wiedzy **Oferta finansowania**

[🏠](#) > [Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej](#) > [Oferta finansowania](#) > [Środki unijne](#) > [Program LIFE](#) > [Aktualności LIFE](#)

[← Powrót](#)

Aktualności LIFE

07.06.2022

Można jeszcze aplikować o środki na napisanie wniosku LIFE w ramach tzw. Inkubatora LIFE. Zbliża się koniec drugiego etapu naboru.

03.06.2022

Kogo możesz spotkać na Dniu Informacyjnym LIFE 2022, czyli kilka słów o prelegentach i stoiskach.

Newsletter

Zapisz się na newsletter

1 Wskaż interesujące Cię kategorie *

Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

- Aktualności
- Nabory wniosków
- Edukacja
- Program LIFE
- Środki norweskie i EOG

LIFE Support

- eKonsultant LIFE
Wsparcie merytoryczne specjalistów NFOŚiGW w przygotowaniu projektów i wniosków do KE (telefoniczne, mailowe oraz osobiste)
- Szkolenia
- Warsztaty
- Webinaria dla potencjalnych wnioskodawców

Krajowy Punkt Kontaktowy LIFE

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

1,48 tys. subskrybentów

SUBSKRYBUJ

GLÓWNA

WIDEO

PLAYLISTY

SPOŁECZNOŚĆ

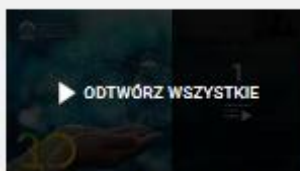
KANAŁY

INFORMACJE

Wszystkie playlisty ▾

LIFE 2022

#LIFE webinarium 2022.04.21
„Inkubator wniosków LIFE 2022...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.04.05
„Inkubator wniosków LIFE 2022...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.03.22
„Inkubator wniosków LIFE 2022...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.03.11
„Europejskie klimatyczne...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.03.03
„Program LIFE dla samorządów”
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.02.25
„Europejskie środowiskowe...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

LIFE 2021

#LIFE webinarium 2021.10.06
„Pisanie wniosku LIFE 2021 /...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2021.10.05
„Konstruowanie Projektu LIFE -...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2021.10.05
„Konstruowanie Projektu LIFE -...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium DT LIFE
2021.09.07 „Dzień tematyczny...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium DT LIFE
2021.09.06 „Dzień tematyczny...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium DT LIFE
2021.09.03 - Gospodarka o...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

LIFE Support

- eKonsultant LIFE
Wsparcie merytoryczne specjalistów NFOŚiGW w przygotowaniu projektów i wniosków do KE (telefoniczne, mailowe oraz osobiste)
- Szkolenia
- Warsztaty
- Webinaria dla potencjalnych wnioskodawców

Krajowy Punkt Kontaktowy LIFE

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

1,48 tys. subskrybentów

SUBSKRYBUJ

GLÓWNA

WIDEO

PLAYLISTY

SPOŁECZNOŚĆ

KANAŁY

INFORMACJE

LIFE 2022 ▾

#LIFE webinarium 2022.04.21
„Inkubator wniosków LIFE 2022...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.04.05
„Inkubator wniosków LIFE 2022...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.03.22
„Inkubator wniosków LIFE 2022...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.03.11
„Europejskie klimatyczne...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.03.03
„Program LIFE dla samorządów”
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.02.25
„Europejskie środowiskowe...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium 2022.02.24
EUROPEJSKIE PRZYRODNICZE...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium NAUKA
2021.04.07 „Nauka i LIFE – ...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium BIZNES
2021.02.04 „LIFE i biznes – ...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

#LIFE webinarium NATURA
2020.12.16 „Europejskie i...
Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
WYŚWIETL CAŁĄ PLAYLISTĘ

LIFE Support

- eKonsultant LIFE
Wsparcie merytoryczne specjalistów NFOŚiGW w przygotowaniu projektów i wniosków do KE (telefoniczne, mailowe oraz osobiste)
- Szkolenia
- Warsztaty
- Webinaria dla potencjalnych wnioskodawców

[< Powrót](#)

Program LIFE

> Aktualności LIFE

> Nabór wniosków

> Szkolenia i konferencje

> Więcej o LIFE

> Projekt Budowania Potencjału LIFE

[< Powrót](#)

Nabór 2021

Tłumaczenia dokumentacji Naboru LIFE 2021 (KE)

Nazwa dokumentu
Wytyczne dla podprogramu "Przyroda i różnorodność biologiczna"
Wytyczne dla podprogramu "Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia"
Wytyczne dla podprogramu "Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej"
Wytyczne dla podprogramu "Przejsie na czystą energię"
Wzór umowy (Model Grant Agreement)

LIFE Support

- eKonsultant LIFE
Wsparcie merytoryczne specjalistów NFOŚiGW w przygotowaniu projektów i wniosków do KE (telefoniczne, mailowe oraz osobiste)
- Szkolenia
- Warsztaty
- Webinaria dla potencjalnych wnioskodawców

Home > Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej > Oferta finansowania > Środki unijne > m LIFE

< Powrót

Pięć o LIFE

- > Ak
- > Na
- > Sz
- > W
- > Pr

- > Materiały informacyjne i edukacyjne
- > Przewodnik po dokumentach LIFE
- > Realizowane projekty
- > Sprawozdania

- > Podręcznik pisania wniosków do programu LIFE
- > Publikacje
- > Spot promocyjny
- Europejskie projekty LIFE 2020 – poznaj
- > zwycięskie projekty środowiskowe i klimatyczne z całej UE

LIFE Support

- eKonsultant LIFE
Wsparcie merytoryczne specjalistów NFOŚiGW w przygotowaniu projektów i wniosków do KE (telefoniczne, mailowe oraz osobiste)
- Szkolenia
- Warsztaty
- Webinaria dla potencjalnych wnioskodawców

[Powrót](#)

eKonsultantLIFE

Od naboru 2020 roku udostępniamy Państwu nowe narzędzie do konsultowania LIFE – eKonsultantLIFE.

Celem eKonsultantLIFE jest usprawnienie Państwa i naszej pracy przy przygotowywaniu projektów LIFE, a także ułatwienie komunikacji między stronami zaangażowanymi w projekt. Jest to możliwe dzięki zapewnieniu na platformie Microsoft Teams bezpośredniej wymiany informacji z Wnioskodawcą.

eKonsultantLIFE powstał w wyniku zapotrzebowania na narzędzie pozwalające na dwukierunkową wymianę informacji w zakresie powstających wniosków LIFE.

Aby uzyskać możliwość konsultacji koncepcji projektu LIFE poprzez eKonsultantLIFE:

1. Wypełnij [formularz](#) koncepcji projektu LIFE
  2. Wyślij wypełniony formularz na adres: ekonsultantlife@nfosigw.gov.pl
- Potrzebujesz pomocy w zakresie eKonsultantLIFE?
napisz: ekonsultantlife@nfosigw.gov.pl
lub zadzwoń: tel. (22) 45 90 254 / (22) 45 90 402 w godz. 8.00-14.00.

Materialy

[Formularz koncepcji projektu LIFE 2021](#)
Formularz_Koncepcji_projektu_LIFE_2021.docx 0.02MB

Formularz koncepcji projektu LIFE

Poniższe formularze są materiałem pomocniczym, mającym na celu ułatwienie komunikacji pomiędzy specjalistami Krajowego Punktu Kontaktowego oraz potencjalnymi wnioskodawcami Programu LIFE. Wypełnienie wszystkich pól nie jest obowiązkowe, jednak brak ich wypełnienia z pewnością utrudni wstępną ocenę szans wniosku na uzyskanie dofinansowania projektu w ramach LIFE, jak również potencjalną pracę nad zakresem projektu.

1. ZGODNOŚĆ Z PROGRAMEM

1.1. Ogólne cele projektu

Wyjaśnij problem i potrzeby środowiskowe, które należy uwzględnić w projekcie.

Problem środowiskowy należy opisać w sposób licbowy, skwantyfikowany.

Opisać lokalizację i/lub sektor oraz uzasadnić ich wybór.

W przypadku projektów w ramach podprogramu: przyrody i różnorodności biologicznej:

Należy przedstawić jasny i ilościowy opis problemu: ochrony i zagrożeń, a także istotne informacje ogólne i dane licbowe określające liczbę bazową uzasadniającą proponowane interwencje.

Opisać główne gatunki i siedliska bezpośrednio objęte projektem: nazwa naukowa, odnieść się do załącznika (ów) do dyrektywy ptasiej lub siedliskowej UE, gdzie są one wymienione; wielkość populacji na każdym obszarze projektu; stan ochrony; nazwa siedliska i kod Natura 2000; w polycyria w każdym obszarze projektu; stan ochrony.

W przypadku projektów w ramach podprogramu: Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakości życia (nie dotyczy tematów zarządzania środowiskiem) oraz: **Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu**

Opisać wdrożone techniczne prace przygotowawcze i wyniki dotychczasowego działania badawczo-rozwojowego, przedstawiając stan rozwoju technicznego proponowanego rozwiązania, w tym poziom gotowości technicznej (TRL) tam, gdzie ma to zastosowanie oraz potwierdzające jego techniczną wykonalność. Wyjaśnić, w jakim stopniu uzyskano takie wyniki i prototypy zostały już opracowane i przetestowane. Należy jasno określić ich skalę i wymiar oraz istotne wyniki i wnioski z przeprowadzonych działań. Opisać dostępne najlepsze praktyki w odpowiednim sektorze (stan wiedzy) oraz jasno i zwięźle wyjaśnić, na czym polegają ulepszenia i/lub zalety środowiskowe, techniczne i ekonomiczne wprowadzone przez proponowane rozwiązanie (w przypadku stwierdzenia, że I jest ono innowacyjne/ demonstracyjne).

Formularz tekstowy z 4 liniami i przyciskami: Wypełnij, Wyczyść, Wyślij

1.2. Szczegółowe cele projektu

Należy opisać konkretne cele swojego projektu (jasne, mierzalne, realistyczne i możliwe do osiągnięcia w czasie trwania projektu).

Formularz tekstowy z 4 liniami i przyciskami: Wypełnij, Wyczyść, Wyślij

1.3. Zgodność z tematami projektów priorytetowych

Prosimy wpisać temat priorytetowy (Egocoty (topicy) z którym zgodna jest przygotowywana koncepcja) (Tematy priorytetowe określone są w dokumentacji poszczególnych naborów).

Formularz tekstowy z 4 liniami i przyciskami: Wypełnij, Wyczyść, Wyślij

1.4. Koncepcja i metodologia

Należy opisać ogólną logikę interwencji projektu, w tym główną ideę i założenia (tj. w jaki sposób oczekuje się, że proponowane działania etapy projektu doprowadzą do zamierzonych zmian pod względem wyników i wpływu).

Wyjaśnij metodologię, tj. główne narzędzia, techniki, metody i procedury, których zostaną użyte do realizacji technicznej części swojego projektu. Uzasadnij, dlaczego proponowana metodologia jest najbardziej odpowiednia do osiągnięcia celów projektu.

Formularz tekstowy z 4 liniami i przyciskami: Wypełnij, Wyczyść, Wyślij

2. ODDZIAŁYWANIA / EFEKTY

Należy zidentyfikować i skwantyfikować efekty projektu (w trakcie realizacji i do 5 lat po jego zakończeniu). Należy wskazywać konkretny wartości i podawać informacje dotyczące oddziaływania będącego wynikiem realizacji projektu.

Formularz tekstowy z 4 liniami i przyciskami: Wypełnij, Wyczyść, Wyślij

3. Interesariusze projektu

Należy zidentyfikować kluczowych interesariuszy spoza konsorcjum, którzy są niezbędni dla zapewnienia sukcesu projektu. W jaki sposób zostaną oni zmobilizowani do udziału w działaniach projektowych?

Formularz tekstowy z 4 liniami i przyciskami: Wypełnij, Wyczyść, Wyślij

4. Skład konsorcjum realizującego projekt

Formularz tekstowy z 4 liniami i przyciskami: Wypełnij, Wyczyść, Wyślij

5. Planowany budżet projektu: _____

6. Przewidywany termin realizacji projektu: _____

LIFE Support

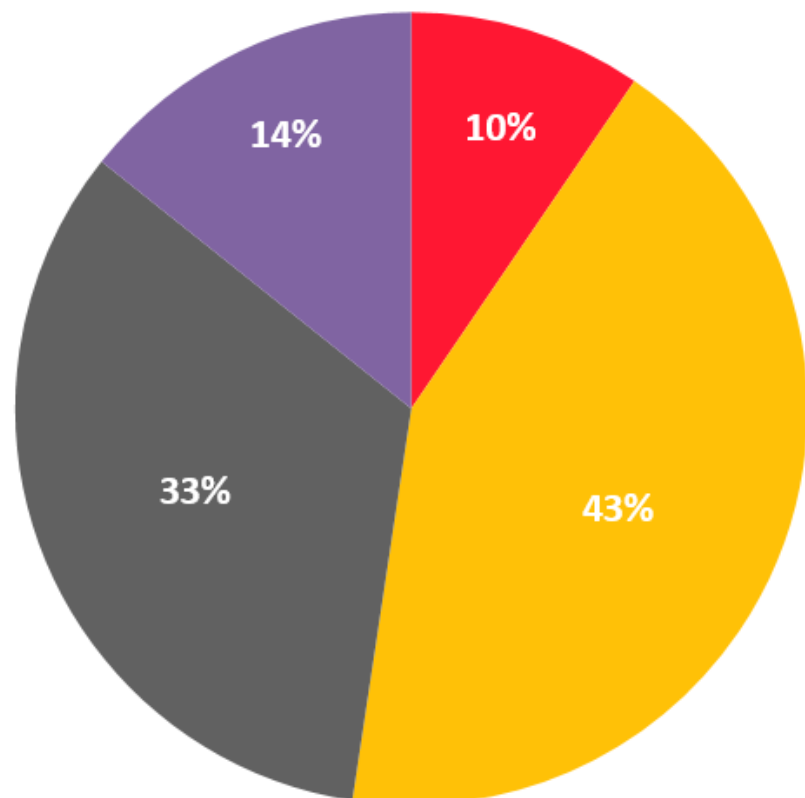
- eKonsultant LIFE
Wsparcie merytoryczne specjalistów NFOŚiGW w przygotowaniu projektów i wniosków do KE (telefoniczne, mailowe oraz osobiste)
- Szkolenia
- Warsztaty
- Webinaria dla potencjalnych wnioskodawców

NABÓR LIFE 2021 - Ankieta

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Kiedy rozpoczęliście Państwo wypełniać formularze wniosku na portalu Funding & Tenders?

- w sierpniu 2021 roku
- we wrześniu 2021 roku
- w październiku 2021 roku
- w listopadzie 2021 roku

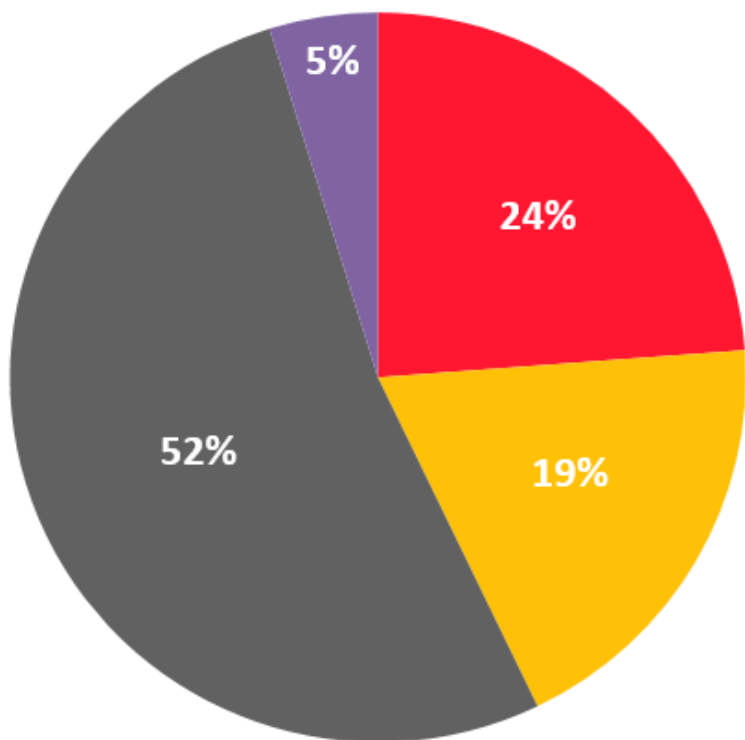

NABÓR LIFE 2021 - Ankieta

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Czy w przygotowaniu wniosku korzystaliście Państwo z webinarów KPK LIFE i udostępnionych na kanale YouTube NFOŚiGW?

- tak uczestnictwo na żywo
- tak nagranie
- tak uczestnictwo na żywo i nagranie
- nie

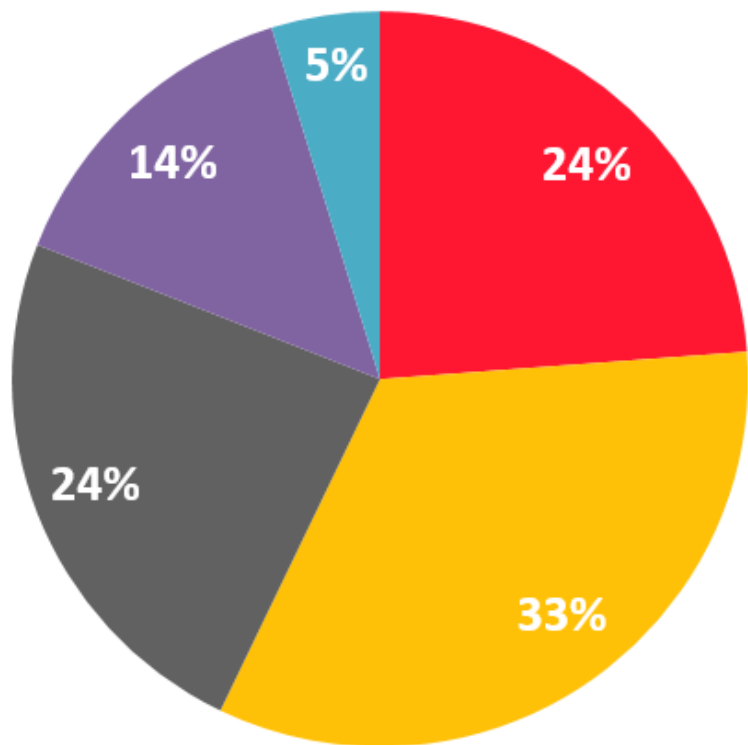

NABÓR LIFE 2021 - Ankieta

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

W jakim zakresie wnioszek złożony do KE skonsultowany został z KPK LIFE?

- wniosek był konsultowany w całości
- konsultowana była ogólna koncepcja projektu
- konsultowane były techniczne i administracyjne aspekty składania wniosku
- konsultowany był kształt i zakres części B wniosku
- konsultowany był kształt budżetu projektu

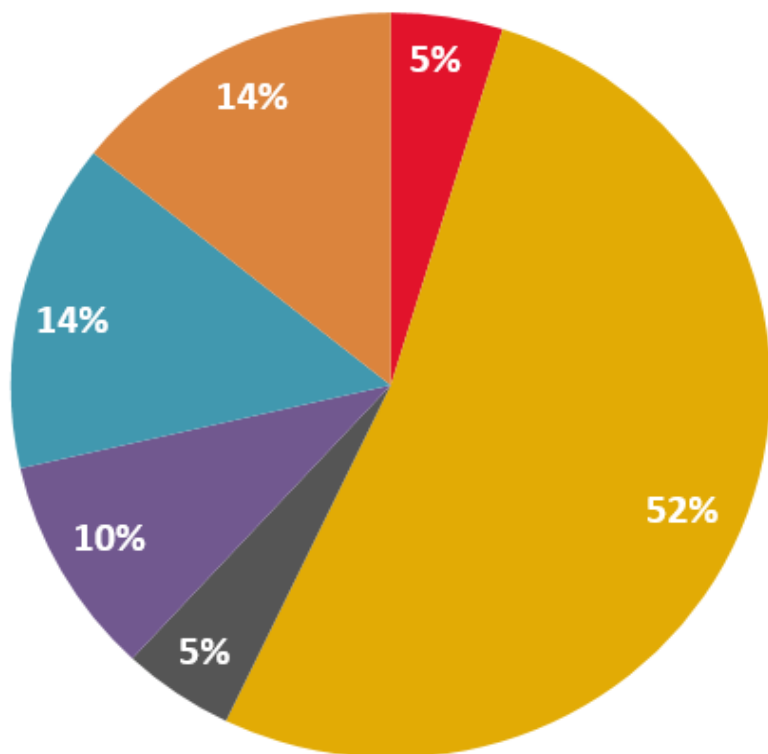

NABÓR LIFE 2021 - Ankieta

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Co było przyczyną ograniczonego zakresu konsultacji wniosku z KPK LIFE?

- brak informacji, że KPK udziela szczegółowego wsparcia
- późne przygotowanie wniosku / brak czasu na konsultacje
- powierzenie przygotowania wniosku jednostce zewnętrznej/konsultantowi zewnętrznemu
- doświadczenie w przygotowywaniu wniosków do programu LIFE w poprzednich latach
- składanie wniosku dot. przedsięwzięcia, na którego realizację wniosek do LIFE był składany w poprzednim roku (posiadamy uwagi KE)

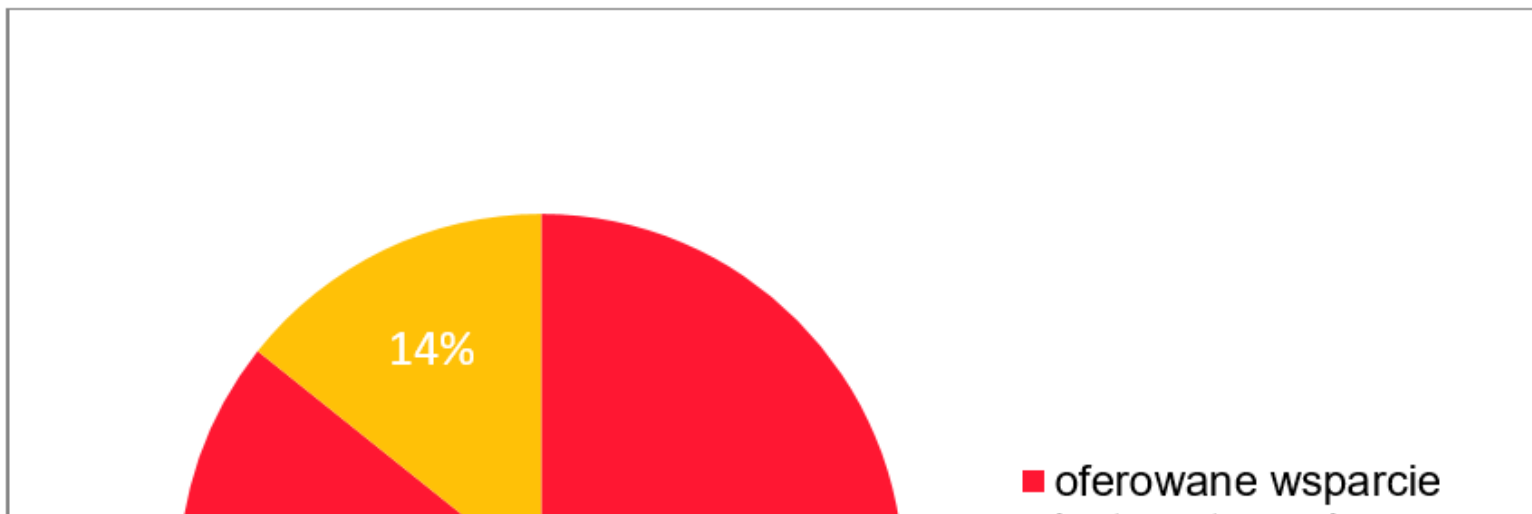

NABÓR LIFE 2021 - Ankieta

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Jakiego rodzaju wsparcia od KPK LIFE Państwo dodatkowo potrzebujecie?

Odpowiedź	%	Liczba
Nie uzależnianie wsparcia od obecności partnerów zagranicznych.	4,76%	1
Przykładowy harmonogram pisania wniosku - kolejność uzupełniania rozdziałów; 2. Więcej przykładów dla specific KPI.	4,76%	1
Opracowanie "dobrych praktyk" dot. rodzaju i jakości treści, jakie należy zamieścić we wniosku (uwzględniając takie aspekty jak np. zarządzanie i monitorowanie efektów)	4,76%	1

Najważniejsze wnioski

- Wnioskodawcy zbyt późno rozpoczynają przygotowywać przedsięwzięcie...
- Ograniczone korzystanie z merytorycznego wsparcia NFOŚiGW
- Duża wartość organizowanych i udostępnianych na www webinarów

Współfinansowanie Programu LIFE

- Dofinansowanie projektów LIFE ze środków krajowych w formie dotacji i/lub pożyczki)

Inkubator wniosków LIFE

Finansowanie przygotowania projektów / wniosków LIFE do KE – do 80 tys zł ale nie więcej niż 0,6% wartości zaakceptowanych przez KE kosztów kwalifikowanych

Bezwrotny grant wypłacany w 4 lub 5 transzach

KOMISJA EUROPEJSKA

Dotacja od **60%** do **95%** kk

NFOŚiGW

Dotacja do **35%*** kk

Pożyczka

- na wkład własny,
- na zapewnienie płynności finansowej,

Inkubator wniosków LIFE - do 80 tys zł. dotacji na przygotowanie projektu / wniosku do LIFE

Współfinansowanie Programu LIFE

- Dofinansowanie projektów LIFE ze środków krajowych w formie dotacji i/lub pożyczki)

Inkubator wniosków LIFE w 2022 r.

Ogłoszenie naboru: **8.03.2022 r.**

16.03.2022 r. do 29.07.2022 r.- czas trwania naboru

etapy naboru:

Etap 1 – do 29.04.2022 r. (projekty SAP) **(wpłynęły tylko 2 wnioski)**

Etap 2 – od 30.04.2022 r. do 15.06.2022 r. (projekty SAP + CET)

Etap 3 – od 16.06.2022 r. do 29.07.2022 r. (projekty SAP + CET)

Inkubator wniosków LIFE

Finansowanie przygotowania projektów / wniosków LIFE do KE – do 80 tys zł ale nie więcej niż 0,6% wartości zaakceptowanych przez KE kosztów kwalifikowanych

Bezwrotny grant wypłacany w 4 lub 5 transzach

Nabór 2022 podstawowy / uzupełniający – Dotacja

Współfinansowanie Programu LIFE

- Dofinansowanie projektów LIFE ze środków krajowych w formie dotacji i/lub pożyczki)

Inkubator wniosków LIFE

Finansowanie przygotowania projektów / wniosków LIFE do KE – do 80 tys zł ale nie więcej niż 0,6% wartości zaakceptowanych przez KE kosztów kwalifikowanych

Bezwrotny grant wypłacany w 4 lub 5 transzach

01.06.2022 r. – rozpoczęcie naboru

nabór podstawowy – I etap:

- do **22.08.2022 r.** wnioski o współfinansowanie projektów LIFE dotyczących działań standardowych (SAP)
- do **16.01.2023 r.** aktualizacje wniosków o współfinansowanie projektów strategicznych LIFE (SIP, SNAP)

nabór podstawowy – II etap:

- do **08.05.2023 r.** aktualizacje wniosków o współfinansowanie projektów LIFE dotyczących działań standardowych (SAP)
- do **31.08.2023 r.** aktualizacje wniosków o współfinansowanie projektów strategicznych LIFE (SIP, SNAP)

nabór uzupełniający:

- do **29.12.2023 r.** wnioski o współfinansowanie projektów LIFE (SAP, SIP, SNAP)

ŚRODOWISKO I KLIMAT

1 ponad **25** projektów realizowanych w Polsce służących środowisku i klimatowi,

2 **7** polskich projektów LIFE zostało docenionych przez KE, otrzymując wyróżnienie BEST LIFE ENVIRONMENT / CLIMA PROJECTS,

3 przeprowadzenie monitoringu lasów i powietrza testując i wykorzystując trzy nowe rozwiązania techniczne,

4 przetestowanie ponad **20** nowatorskich rozwiązań i technologii służących ochronie środowiska (m. in. EH-REK, Biorewit, DIM-WASTE, MOREENERGY, OZERISE, GeoPyrz, Spalarnia pirolityczna OS, LIFE-ENERGA Living Lab, LIFE EMU-NEW, LIFE Urban WIND),

5 przetestowanie instalacji m.in.: Demonstracyjna Linii Utylizacji Osadów Pościekowych Metodą Pirolizy, instalacja wysokowydajnej produkcji energii elektrycznej i ciepłej w kogeneracji i na bazie zgazowania innowacyjnego paliwa formowanego z odpadów komunalnych i osadów ściekowych, instalacja pilotażowa do produkcji emulsji asfaltowych modyfikowanej nanostrukturami z polimerów odpadowych, prototypowa instalacja wytwarzania kruszyw lekkich z osadów ściekowych i krzemionki odpadowej, linia demonstracyjna do produkcji energii elektrycznej ze zmikronizowanej biomasy,

6 przeprowadzenie oceny długoterminowego wpływu europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) na zeroemisyjną gospodarkę do 2050 r.

Efekty...

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

IP LIFE PL Pilica Basin CTRL

PROJEKTY ZINTEGROWANE

Rozpoczęto realizację czterech projektów zintegrowanych dotyczących:

- wdrażania Planów Ochrony Powietrza w województwach małopolskim i śląskim,
- wdrażania Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii,
- wdrażania Planu gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły na przykładzie zlewni Pilicy,

W ramach projektów zintegrowanych zaplanowano skoordynowanie wydatkowania na rzecz wdrażanych planów około 3,1 mld euro innych środków krajowych i zagranicznych.

70 Integrated Projects so far

2014 ▶ 2020

Click on the map icons to see the corresponding project summaries

- 25 Nature
- 12 Water
- 6 Air
- 8 Waste
- 12 Climate Change Mitigation
- 7 Climate Change Adaptation

You can see a **complete list of LIFE Integrated Projects on our website**

INFORMACJA

1 przeprowadzenie ponad
22 kampanii informacyjnych
dotyczących obszarów
NATURA 2000 i zmian klimatu,

2 organizacja ponad
8 500 warsztatów,
spotkań szkoleń, konkursów
i konferencji, dla blisko
20 000 odbiorców,

3 wydanie ponad
3 780 000
materiałów edukacyjnych,
szkoleniowych, artykułów i książek,

4 produkcja ok.
60 filmów i seriali
dotyczących problemów
środowiskowych
w projektach LIFE

5 **3** polskie projekty LIFE zostały docenione
przez KE, otrzymując wyróżnienie BEST
lub BEST OF THE BEST LIFE
INFORMATION PROJECTS,

PRZYRODA

1 wykupienie blisko
2 300 ha
gruntów na cele związane
z ochroną przyrody,

2 powstrzymanie sukcesji
roślin drzewiastych poprzez
wycinkę i odkrzaczanie
na powierzchni blisko
3 500 ha

3 wykoszenie blisko
3 100 ha
łąk i pastwisk,

4 ok. **170** obszarów
Natura 2000 w Polsce
korzystających
z finansowania LIFE,

5 ograniczenie niekorzystnego
wpływu ok. **20** gatunków
inwazyjnych na ponad
110 ha

6 zakupienie ponad **1 500** zwierząt
(owce, kozy, konie, krowy)
i przeprowadzenie wypasu na ok.
600 ha

7 zbudowanie ok.
15 przejść dla płazów
i innych zwierząt,

8 ok. **220** gatunków
chronionych dyrektywą ptasią
i siedliskową
objętych ochroną,

9 powstanie ok.
200
oczek wodnych
dla płazów,

10 zbudowanie ok.
460
obiektów hydrologicznych
(przepławki, brody, jazy),

11 powołanie blisko **200**
nowych form ochrony
(rezerваты przyrody,
użytki ekologiczne,
strefy ochrony),

12 wsparcie ok.
84 200 ha
siedlisk w uzyskaniu
lepszego statusu ochrony,

13 przygotowanie blisko
24 planów zadań
ochronnych
dla obszarów Natura 2000,

14 zamontowanie ponad
420
platform gniazdowych
dla ptaków,

15 **9** polskich projektów LIFE
zostało docenionych przez
KE otrzymując wyróżnienie
BEST lub BEST OF THE BEST
LIFE NATURE PROJECTS,

16 poprawienie stanu siedlisk
i przywrócenie naturze ok.
9 000 ha gruntów,

BEST OF THE BEST dla polskich projektów LIFE

9 nagród

BEST OF THE BEST LIFE NATURE PROJECTS

2015 Zarządzanie siedliskiem wodniczki (*Acrocephalus paludicola*) poprzez wdrożenie zrównoważonych systemów zagospodarowania biomasy
Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
LIFE09 NAT/PL/000260

BEST LIFE NATURE PROJECTS

2011 Ochrona żubra w Puszczy Białowieskiej
Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk
LIFE06 NAT/PL/000105

2013 Ochrona wodniczki w Polsce i Niemczech
Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
LIFE05 NAT/PL/000101

2015 Ochrona orlika krzykliwego na wybranych obszarach Natura 2000
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku
LIFE08 NAT/PL/000510

2015 Ochrona populacji bociana białego na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie
LIFE09 NAT/PL/000253

2015 Czynna ochrona kompleksu priorytetowych siedlisk napiaskowych (6120, 2330) w obszarze Natura 2000 na Pustyni Błędowskiej
Gmina Klucze
LIFE09 NAT/PL/000259

2015 Ochrona ptaków wodnych i błotnych w pięciu parkach narodowych - odtwarzanie siedlisk i ograniczenie wpływu inwazyjnych gatunków
Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk
LIFE 09/NAT/PL/000263

2017 Renaturyzacja sieci hydrograficznej w Basenie Środkowym doliny Biebrzy. Etap I
Biebrzański Park Narodowy
LIFE09 NAT/PL/000258

2018 Ochrona podkowca małego i innych gatunków nietoperzy w południowej Polsce
Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody "pro Natura"
LIFE12 NAT/PL/000060

7 nagród

BEST OF THE BEST LIFE ENVIRONMENT PROJECTS

2017 Ekohydrologiczna rekultywacja zbiorników rekreacyjnych Arturówek jako modelowe podejście do rekultywacji zbiorników miejskich
Uniwersytet Łódzki
LIFE08 ENV/PL/000517

BEST LIFE ENVIRONMENT PROJECTS

2011 Rekultywacja Jezior Jelonek i Winiary w Gnieźnie metodą inaktywacji fosforu w osadach dennych
Miasto Gniezno
LIFE07 ENV/PL/000605

2015 Demonstracja nowatorskiej technologii poprawy chłonności warstwy złożowej wód geotermalnych
Geotermia Przyrzycze Sp. z o.o.
LIFE 11 ENV/PL/000447

2017 Nowe środki ulepszenia gleby do redukcji zanieczyszczeń i rewitalizacji ekosystemu glebowego
Instytut Ogrodnictwa
LIFE10 ENV/PL/000661

2017 EKOTony dla redukcji zanieczyszczeń obszarowych
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
LIFE08 NAT/PL/000519

2018 Wdrażanie Zrównoważonego Rozwoju na podstawie Odpowiedzialnej Społecznie Transformacji
WWF Polska
LIFE14 GIC/PL/000008

2019 Instalacja demonstracyjna do wysokowydajnej produkcji energii elektrycznej i ciepłej w kogeneracji na bazie zgazowania innowacyjnego paliwa formowanego z odpadów komunalnych i osadów ściekowych
Investeko S.A.
LIFE12 ENV/PL/000013

3 nagród

BEST OF THE BEST LIFE INFORMATION PROJECTS

2015 Ochrona różnorodności biologicznej na obszarach leśnych w tym na obszarach Natura 2000 - promocja najlepszych praktyk
Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
LIFE 10/INF/PL/000673

BEST LIFE INFORMATION PROJECTS

2017 Dobry klimat dla powiatów
Instytut na rzecz Ekorozwoju
LIFE09 INF/PL/000283

2017 Ogólnopolska kampania informacyjno - promocyjna "Poznaj swoją Naturę"
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
LIFE10 INF/PL/000677

Odbiór nagrody BEST OF THE BEST LIFE INFORMATION PROJECT 2015 przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, źródło: <http://www.cpkps.lasy.gov.pl>

Odbiór nagrody BEST OF THE BEST LIFE ENVIRONMENT PROJECTS 2017 przez Uniwersytet Łódzki, źródło: <https://ec.europa.eu/easme/en/section/life/eu-awards-best-life-projects-nature-environment-and-climate-action>

Laureaci nagród BEST LIFE NATURE& INFORMATION PROJECTS 2015 - z Polski, nagrody BEST OF THE BEST LIFE PROJECTS, odebrały Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych oraz Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, źródło: <http://www.cpkps.lasy.gov.pl>

Instrument Finansowy LIFE+ (perspektywa 2007-2013)				
Liczba umów	Zakres tematyczny	Całkowity koszt [PLN]	Dofinansowanie KE [PLN]	Dofinansowanie NFOŚiGW [PLN]
38	Przyroda i różnorodność biologiczna	429 686 755	242 695 887	179 263 322
18	Ochrona środowiska i zarządzanie zasobami	121 284 857	59 211 277	49 941 763
10	Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska	67 545 757	35 150 014	29 937 379
66	SUMA	618 517 369	337 057 178	259 142 464
Program LIFE (perspektywa 2014-2020)				
10	Przyroda i różnorodność biologiczna	133 014 880	78 605 872	39 936 275
5	Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami	34 674 933	19 963 563	8 838 9 18
5	Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska	18 449 423	10 893 121	5 747 3 05
4	Dostosowanie się do skutków zmian klimatu	38 525 720	19 736 919	10 574 172
3	Łagodzenie skutków zmiany klimatu	21 450 010	11 837 194	6 327 870
3	Zarządzanie i informacja w zakresie klimatu	17 728 454	10 696 278	5 072 770
4	Projekty zintegrowane	295 335 042	176 790 578	89 287 391
34	SUMA	559 178 461	328 523 525	165 784 701
100	RAZEM	1 177 695 830	665 580 703	424 927 165

Efekty ... (nabór 2021)

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

L.p.	Nazwa Wnioskodawcy	Nazwa przedsięwzięcia	Koszt całkowity	Wnioskowane dofinansowanie KE
1	Ministerstwo Obrony Narodowej	Wspieranie użytkowników terenów wojskowych w zarządzaniu obszarami Natura 2000	1 425 818 €	855 490 €
2	Politechnika Łódzka	Kompleksowe podnoszenie świadomości i zmiana zachowań społecznych na rzecz miasta wolnego od rtęci	1 394 531 €	836 719 €
3	INVESTEKO S.A.	Zagospodarowanie zmieszanych twardych odpadów TWORZYW SZTUCZNYCH przy zastosowaniu podejścia GOSPODARKI OBROTOWEJ	3 933 015 €	2 359 806 €
4	MGGP Aero Sp. z o.o.	Wykorzystanie teledetekcji do zarządzania niebiesko-zieloną infrastrukturą w procesie adaptacji miasta do zmian klimatu	4 892 901 €	2 935 738 €
5	Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	Odtworzenie populacji ptaków siewkowych podmokłych łąk w Polsce poprzez tworzenie dużych ostoi	9 445 068 €	6 328 196 €
6	Krajowa Energia Poszanowania Energii*	BUILD UP Skills II Poland	548 439 €	521 017 €

200 mln zł

Kolejne wydarzenia?

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Webinaria Inkubator wniosków LIFE:

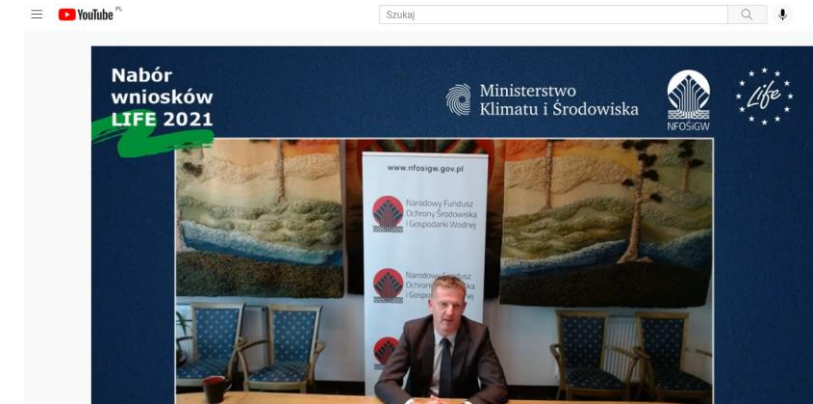
- marzec - kwiecień 2022

Dzień Informacyjny LIFE:

- czerwiec 2022

Webinaria z pisania wniosków LIFE:

- lipiec - sierpień 2022

Dziękujemy za uwagę!

Krajowy Punkt Kontaktowy LIFE

email:

life@nfosigw.gov.pl

ekonsultantLIFE@nfosigw.gov.pl

Narodowy Fundusz Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej
ul. Konstruktorska 3a
02-673 Warszawa

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej